

**5310.01 “DÜNYA İQTİSADIYYATI” ixtisasi üzrə doktoranturaya qəbul imtahanı üçün
mövzular**

1. Makroiqtisadi göstəricilər. Milli hesablar sistemi
2. AD-AS modeli
3. Keynsin “investsiya-yığm” modeli. İS-LM modeli
4. Tələb və təklif ayrılıqları və onların yerdəyişməsinə təsir edən amillər.
5. Tələb və təklif qanunu. Tələb və təklifin tarazlığı. Bazar tarazlığının L.Valras və A.Marşall təhlili.
6. Məcmu təklif ayrılıqlarının qısamüddətli və orta müddətli dövrdə (qiymətə görə) dəyişməsi.
7. Tələbin qiymət elastikliyi (qrafik izahla) və onu müəyyən edən amillər. Bu göstəricinin tədqiqat üçün üstün və zəif cəhətləri
8. Təklifin qiymət elastikliyi və onu müəyyən edən amillər. Bu göstəricinin tədqiqat üçün üstün və zəif cəhətləri.
9. Azalan faydalılıq həddi, gəlir və əvəzetmə effektləri.
10. Rəqabətli və inhizərçi bazarda istehsalçı və istehlakçı faydasının (və cəmi faydanın) dəyişməsinin qrafik izahı
11. İstehlakçı seçimləri (preferences) və büdcə məhdudiyyəti əsasında istehlakçının optimal məhsul səbəti seçimi (qrafik izahla)
12. İstehsal xərcinin mühasibatlıq və iqtisadi baxımdan izahı (misallarla)
13. Məcmu xərclər, orta məcmu xərclər və marjinal xərclər anlayışlarının mahiyyəti və qarşılıqlı əlaqələri
14. Dəyişən və sabit xərclər. Azalan marjinal məhsuldarlıq qanunu
15. Rəqabətli və inhizərçi bazarda mənfəətin maksimumlaşdırılmasının qrafik izahı
16. İqtisadi artımın hesablanması metodları və komponentləri
17. Faiz dərəcəsinin və inflyasiyanın ev təsərrüfatlarının pula tələbinə (yığım və xərcləmə qərarına) təsiri.
18. Kapitalın azalan marjinal gəlirliyi və miqyas effektinin mahiyyəti
19. Əmək haqqının miqdarının işçinin işləmə qərarına (iş saatları) təsirinin qrafik izahı
20. Yoxsulluq həddi, Lorenz ayrısı və Gini əmsalının mahiyyəti (düstur və qrafik izah)
21. İqtisadiyyatda resursların optimal bölgüsü. Pareto effektivliyinin mahiyyəti
22. Dünya iqtisadiyyatı vahid sistem kimi, onun obyektı və subyektləri.
23. Dünya iqtisadiyyatının yaranmasının obyektiv əsasları və amilləri, inkisafının əsas xüsusiyyətləri.
24. Dünya təsərrüfat sistemi və ümumdünya təsərrüfatının formalaşmasının ümumi və fərqli cəhətləri.
25. Dünya iqtisadiyyatının formalaşması və beynəlxalq əmək bölgüsü.
26. Beynəlxalq əmək bölgüsünün inkişaf istiqamətləri. İnkişaf və asılılıq səviyyəsi: dünya təsərrüfatının mərkəz və əyalət bölgüsü. Dünyada mərkəz və əyalət qütblərinin inkişaf proseslərində rolu.
27. Dünya iqtisadiyyatının sistemli inkişafına konseptual yanasmalar.
28. Dünyanın sistemli inkişafını əks etdirən əsas iqtisadi və sosial-mədəni nəzəriyyələr
29. Beynəlxalq əmək bölgüsü, mütləq və müqayisəli üstünlüklər (A.Smit, D.Rikardo)
30. İqtisadi resursların beynəlxalq hərəkətinə (E.Hekser, B.Olin) dair konsepsiyalar
31. İqtisadi artım mərhələlərinə dair Uolt Rostonun sosial-mədəni konsepsiyası
32. Müasir sənaye inqilabı və meqaiqtisadiyyat. Müasir dünya iqtisadiyyatı: yeni irəliləyişlər və xüsusiyyətlər
33. Vahid industrial cəmiyyəti haqqında Aron Raymond nəzəriyyəsi
34. Yeni industrial cəmiyyətə dair Con Helbreyt nəzəriyyəsi
35. Yeni post industrial cəmiyyətə və *Vahid sivilizasiyaya dair* Daniel Bellin və Frensis Fukuyamanın konsepsiyası

36. Kobb-Duqlas istehsal funksiyası
37. Harrod-Domar modeli
38. Tinberqen modeli
39. Solou modeli
40. Pol Romerin endogen artım modeli
41. Dünya iqtisadiyyatının qloballaşması və qlobal demoqrafik dəyişikliklər.
42. Dünya əhalisinin artımı ilə qlobal iqtisadi inkişaf arasında qarşılıqlı əlaqə.
43. Dünya əhalisinin geniş təkrar istehsalının müasir tipi.
44. İnkişaf etmiş və inkişaf etməkdə olan ölkələrdə demoqrafik situasiya. Müasir siyasi-iqtisadi vəziyyət və dünya əhalisinin miqrasiyasının əsas cəhətləri.
45. Beynəlxalq əmək bazarları. Qloballaşma və beynəlxalq miqrasiyada yeni meyillər.
46. İnsan kapitalının hərəkəti. Miqrantların əməyinin keyfiyyəti və məşğulluq problemi. Yaşayış səviyyəsi və keyfiyyəti
47. Qlobal inkişaf prosesləri və dünya əhalisinin təmərküzləşmə mərkəzləri.
48. Beynəlxalq miqrasiyanın tənzimlənməsi.
49. Beynəlxalq Əmək Təşkilatı (BƏT) və onun beynəlxalq əmək bazarının tənzimlənməsində rolu
50. Azərbaycanın demoqrafik və miqrasiya siyasətinin qanunvericilik bazası. Azərbaycanda beynəlxalq miqrasiya proseslərinin tənzimlənməsi
51. Dünya resurslarının təsnifatı və strukturu. Dünyanın təbii və iqtisadi resurs potensialı.
52. Dünya resurslarının miqyası və bölgüsü. Resurslardan səmərəli istifadənin əsas aspektləri: Qarşılıqlı əvəzlənmə, tamamlanma və mobillik
53. Təbii və iqtisadi resurslardan qlobal istifadənin imkanları.
54. Təbii resurs və ətraf mühit arasında qarşılıqlı asılılıq.
55. Yerli və qlobal iqtisadi risklər. Ekoloji risklər və iqtisadi resursların istehsalı və istifadəsi.
56. Dünyada insan faktorunun rolu və inkisafı
57. Dünyanın maliyyə resursları və sahibkarlıq resursları.
58. Elmi resurslar və elmi-texniki mərkəzlər.
59. Dünya iqtisadiyyatında yeni resurslar: «Bilik iqtisadiyyatı», «Yasıl iqtisadiyyat», İKT və müasir infrastruktur sistemlər
60. Dünyanın resurs bazasının artırılması problemləri və perspektivləri.
61. Müasir dünyada istehsal resurslarının və sərvət formalarının transformasiyası
62. Dünyanın bütöv iqtisadi sistemi kimi formalaşmasını şərtləndirən nisbi və mütləq amillər.
63. Dünya iqtisadi sisteminin formalaşması istiqamətləri.
64. Müasir dünyada integrasiya və dezintegrasiyal prosesinin siyasi və iqtisadi əsasları.
65. Dünyada iqtisadi təcridləşmənin səbəbləri və sosial-iqtisadi nəticələri
66. Geoiqtisadi məkan və onun strukturca genişlənməsi. Geoiqtisadi məkanda iqtisadi transformasiya.
67. Vahid dünya iqtisadi strukturunun təkmilləşməsi meyli ilə liberallaşma meylinin güclənməsi.
68. Müasir geoiqtisadiyyatın dünyadakı çoxşaxəli transmilli nəqliyyat-kommunikasiya vasitələrinə, əlverişli məkanlara nəzarət imkanları.
69. Geostrateji inkişafın iqtisadi güc vasitələrinə nisbətən hərbi-siyasi və dini-etnik vasitələrin reallaşdırılmasına üstünlük verməklə hədəflənməsi
70. Müasir iqtisadi integrasiya birliklərinin uzun müddətli məkan xarakteristikası.
71. Geoiqtisadi məkan və dünya əhalisinin təhsil və mədəni səviyyəsinin yüksəlməsi.
72. Dünya iqtisadiyyatı sisteminin strukturu və tərkib elementləri. Əsas ölkə qrupları.
73. Dünya iqtisadiyyatında mərkəz və əyalət anlayışları, onların assimetrik qarşılıqlı asılılığı
74. Qlobal iqtisadi struktur dəyişikliklər. Struktur islahatların mühüm tipləri.
75. Dünya iqtisadiyyatında ən mühüm sektorlar və sahələr, onların strukturu və tərkib hissələri.

76. Dünya iqtisadiyyatının təkrar istehsal strukturu, təkrar istehsal zənciri və onun əsas tərkib elementləri
77. Dünya iqtisadiyyatının sosial-iqtisadi strukturu. Əsas infrastruktur sahələr
78. Xidmətlərin dinamik inkişafının əsas səbəbləri. Xidmətlərlə istehsalının beynəlxalq ticarətlə bağlılığı. Xidmət istehsalının və xidmətlərlə ticarətin spesifikasiyası
79. Xidmətlərlə ticarətin strukturu və əsas meylləri. Dünya xidmətlər istehsalında qabaqcıl ölkələr. İnkişaf etmiş ölkələrin xidmətlərlə ticarətdə üstün mövqeyi
80. Xidmətlərlə beynəlxalq ticarətin tənzimlənməsi. Azərbaycanın beynəlxalq xidmət bazarında iştirakı
81. Dünya bazarının təkamülü və formalaşması mərhələləri. Dünya bazarının strukturu və təsnifatı
82. Dünya bazarının konyunkturu və onun formalaşmasının xarakteri. Dünya bazarının konyunkturunu formalaşdıran əsas amillər. Tələb və təklif, endogen və ekzogen, qısa, orta və uzunmüddətli amillər. Tsiklik və qeyri-tsiklik amillər
83. Dünya iqtisadiyyatının inkişafında dünya bazarının yeri və rolu. Dünya bazarında rəqabətin beynəlxalq və milli səviyyələrdə tənzimlənməsi
84. Dünya bazarında qiymətlərin formalaşması xüsusiyyətləri.
85. Dünya bazarının tarazlığı. Tarazlı bazar qiymətləri. Dünya qiymətlərinin təsnifatı və beynəlxalq bazarlarda geniş tətbiq olunan qiymətlər
86. Dünya iqtisadiyyatında birjalar və birja əməliyyatları. Birjaların təskili forması və fəaliyyət mexanizmi
87. Mal birjalrı (London, Çikaqo, Tokio, Paris, Sidney, Rotterdam və b.). Fond birjalrı (Nyu-York, London, Tokio, Vyana, Frankfurt, ABS elektron fond birjalrı, Euronext NV). Valyuta birjalrı (London, Frankfurt, Amsterdam, Vyana, Sinqapur.). Elektron valyuta birjalrı (Currenex , Atrix, FX Alliance- FXall).
88. Birja infrastrukturları
89. Dünya iqtisadiyyatında transmilliləşmənin başlıca istiqamətləri və meylləri.
90. TMK-ın nəsiləri. Beynəlxalq korporasiyalar və transmilliləşmə. Transmilliləşmə proseslərini və TMK-ın formalaşmasını izah edən əsas nəzəriyyələr
91. Müasir mərhələdə transmilliləşmə və qoballaşma. Transmilliləşmə və dünya iqtisadiyyatında inteqrasiya prosesləri
92. TMK-ın dünya iqtisadiyyatına təsir mexanizmi
93. Transmilliləşmə proseslərinin və TMK fəaliyyətinin miqyasının qiymətləndirilməsində istifadə olunan göstəricilər. Transmilliləşmə indeksi (TNİ). TNİ-nin metodikası
94. Azərbaycan iqtisadiyyatında TMK-ların rolu və perspektivləri
95. Azərbaycanın qlobal, regional və ikitərəfli əlaqələri. Azərbaycanın beynəlxalq və regional iqtisadi təşkilatlarda iştirakı
96. Azərbaycan və Dünya Bankı. Azərbaycan və Beynəlxalq Valyuta Fondu. Azərbaycan və ÜTT münasibətləri
97. Azərbaycan və İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatı.
98. Azərbaycan və MDB
99. Azərbaycanın iştirakı ilə perspektiv enerji layihələri. TAP və TANAP layihələrinin Azərbaycanın beynəlxalq enerji təhlükəsizliyi sisteminə perspektiv töhfələri
100. Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər

Təvsiyə olunan ədəbiyyat

Qeyd edilən mövzular üzrə suallar magistratura səviyyəsində cavablandırılmalıdır. Bunun üçün ali makroiqtisadiyyat və mikroiqtisadiyyat, iqtisadiyyatın dövlət sektoru, iqtisadi tənzimləmə sahəsində beynəlxalq səviyyədə qəbul edilən ədəbiyyatlardan istifadə edilə bilər. Onlardan bəzilərinin adlarını qeyd edə bilərik.

1. Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər <https://president.az/az/articles/view/50474>
2. Todaro and Smith. "Economic development". Pearson, 2020
3. Todaro və Smit. "İqtisadi inkişaf" (Azərbaycan dilinə tərcümə). Bakı, 2023
4. Mirisli F.R Dünya iqtisadiyyatı.- dərslik UNEC 2016 .650 səh
5. Ali makroiqtisadiyyat. Beşinci nəşr. Devid Romer. Azərbaycan dilinə tərcümə. 2019
6. Makroiqtisadiyyat (müəllif: R.Dornbuş, S.Fişer, R.Stars, 2021);
7. Makroiqtisadiyyat (müəllif: Olivier Blanşar, 2021);
8. Mikroiqtisadiyyatın əsasları (müəlliflər: Karl E.Keys, Rey C.Feyr və Şaron E.Oster, 2020)
9. Mehemet Karagül. Dünya Ekonomisi. 2. Ankara: 2011
10. İrsad Kərimli. İqtisad Elmi: aktual problemlər və real yanasmalar.-Bakı. 2013
11. Randy Charles Epping, A Beginner's Guide To The World Economy//Vintage Books A division of random house, inc. New york 1995
12. S.H.Назиев, Ә.İ.Байрамов, Dünya iqtisadiyyatının tarixi (dərslik), Bakı 2011
13. Randy Charles Epping, A Beginner's Guide To The World Economy//Vintage Books A division of random house, inc. New york 1995
14. А.Захаров, Д.Кириченко, Е.Челмодеева — Валютные и универсальные биржи XXI века как антикризисный механизм финансового рынка: 2-е изд., перераб. и доп. — М., 2002 г
15. Halil Seyidoğlu, Uluslararası iktisad, Uluslararası hizmet ticareti, İyirmidokkuzuncu Bölüm, s.732-742, İstanbul 2001
16. World trade statistical review 2024 - World Trade Organization
17. Geosiyasət. Dərslik. Bakı. 2010,
18. P.Çornaya Geoiqtisadiyyat, rus dilindən tərcümə 2014. - səh. 72-74
19. Koçetov. Geoiqtisadiyyat. Dünya iqtisadi məkanının mənimsənilməsi. - M.: Norma 2014
20. Kərimli İ. Azərbaycanin geoiqtisadi inkişaf konsepsiyası və milli iqtisadi mənafeələr problemi.Azərbaycanin Vergi jurnalı 2012 №3 131-143
21. İ.A.Kərimli -Dunya iqtisadiyyatı.-Beynəlxalq ticarət,maliyyə və inkişaf, Bakı.- 2006. İng.dilindən tərcümə
22. H.Seyidoğlu, Uluslararası İktisat, 2015
23. Ufuk Basoğlu, Nalan Ölmezoğulları, İlker Parasız, Dünya Ekonomisi, Bursa, 2001
24. А.С.Булатова, Н.Н.Ливенцева Мировая экономика Москва магистр 2010 (с.38-45)
25. Frederik P.Stutz, Barney Worf. Economy: Geography. Bisnezs, Denelopment. Sixth Edition, UST: Rearson, 2012, 488 s.
26. Ломакин В.К. Мировая экономика.- Москва.-2007 672сəh
27. Иванов С.Ф. Демография современного мира. Мировая экономика в начале XXI в. Директ-Медиа. 2013 (с.336-373)
28. Transnational Corporations Volume 26, 2019, Number1/<https://unctad.org>
29. A Brief History of Transnational Corporations (by Jed Greer and Kavaljit Singh), <https://www.globalpolicy.org>
30. Claude Serfati. Financial dimensions of transnational corporations, global value chain and technological innovation. Dans Journal of Innovation Economics & Management 2008/2 , pages 35 -61
31. <http://www.worldoil.com/news/2017/11/29/worlds-largest-oil-consumer-needs-a-lot-less-oil-thanks-to-its-own-output>
32. <https://www.theguardian.com/business/2010/jan/08/china-us-car-sales-overtakes>
33. <https://markets.ft.com/data/world>
34. <https://www.stat.gov.az>

35. <http://www.imf.org>